

Retouradres: Postbus 96800, 2509 JE Den Haag

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
T.a.v. Hans Korbee
Postbus 8242
3503 RE UTRECHT

Onderwerp

Eindrapport Energiemaatregelen op bedrijventerreinen

Geachte heer Korbee,

In de bijlage vindt u de resultaten van het STEM-project Energiemaatregelen op bedrijventerreinen. Deze resultaten zijn tot stand gekomen door de samenwerking tussen de projectpartners TNO (penvoerder), IVAM, ECWF, Klapwijk Parkmanagement, Markus Makelaardij en Engie (voorheen Cofely-GDF Suez), gedurende de periode 1 oktober 2014 en 30 september 2016. Het is mij een genoegen u deze aan te kunnen bieden. Graag voeg ik hierbij een korte omschrijving van het project, de resultaten en opvolging die daaraan is gegeven toe.

De projectpartners vonden elkaar oorspronkelijk in het geloof dat wij gezamenlijk een goed beeld hebben wat er nodig is om ondernemers op bedrijventerreinen ertoe te bewegen energiebesparende maatregelen te treffen. Tegelijkertijd zagen wij dat de aanpak die wij hanteerden commercieel niet interessant is. De tijd die het kost om een ondernemer te overtuigen weegt niet op tegen de financiële besparing die het uiteindelijk oplevert. De opgave was dus in minder tijd een hoger resultaat te bereiken.

In de uitvoering van het project hebben wij zoveel mogelijk getracht de ontwikkeling van de methode gelijk op te laten lopen met de projecten die op de afzonderlijke terreinen liepen. De ontwikkelde tools zijn veelal eerst voor een specifiek terrein ontwikkeld, daar getest en vervolgens algemeen gemaakt zodat ze ook voor andere terreinen toepasbaar zijn.

Daarnaast hebben wij gedurende de looptijd van het project een aantal 'Communities of Practise' georganiseerd, waarin specifieke problemen in projecten en algemene problematiek (denk aan leegstand en lage energiekosten voor grootgebruikers) is besproken en de ervaring met oplossingen hiervoor onder de parkmanagers is gedeeld.

Anna van Buerenplein 1
2595 DA Den Haag
Postbus 96800
2509 JE Den Haag

www.tno.nl

T +31 88 866 00 00

Datum

7 december 2016

Onze referentie

0100301983

E-mail

guus.mulder@tno.nl

Doorkiesnummer

+31 (88 668 30 5

Doorkiesfax

+31 (52 624 34 1

Projectnummer

060.10305

Uw referentie

TESA114007

Bijlage(n)

3

Op opdrachten aan TNO zijn de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, zoals gedeponeed bij de Griffie van de Rechtbank Den Haag en de Kamer van Koophandel Den Haag van toepassing. Deze algemene voorwaarden kunt u tevens vinden op www.tno.nl. Op verzoek zenden wij u deze toe.

Handelsregisternummer 27376655.

Datum
7 december 2016

Onze referentie
0100301983

Blad
2/3

Uiteindelijk hebben we de ervaringen van de betrokken parkmanagers, onderzoeksorganisaties en Engie samengevoegd in een document dat 'de Snelstartgids' is gaan heten. Dit document beschrijft voor initiatiefnemers van energieprojecten op bedrijventerreinen welke stappen zij zouden moeten doorlopen om tot een optimaal resultaat te komen.

Daarnaast zijn 20 tools ontwikkeld om de initiatiefnemer hierbij te ondersteunen. De parkmanagers en Engie hebben elk een aantal tools geadopteerd, om ervoor te zorgen dat de tools zo goed mogelijk aansluiten op de realiteit op bedrijventerreinen. De onderzoeksorganisaties hebben vanuit verschillende vakgebieden en disciplines kennis toegevoegd zodat de tools voortbouwen op de huidige stand der techniek. Op deze manier zijn de tools gezamenlijk ontwikkeld.

Alle projectpartners zijn zeer tevreden met het uiteindelijke resultaat. Graag zouden zij zien dat de Snelstartgids en bijbehorende tools actueel worden gehouden. Om deze reden wordt nu gewerkt aan een opzet om de resultaten op zo een wijze te ontsluiten dat hiermee budget vrij komt om ook de actualisatie te borgen. Dit zal gebeuren door de Snelstartgids vrij te verspreiden en voor gebruik van de onderliggende tools een kleine bijdrage te vragen. Voor de aanloopkosten om dit mogelijk te maken ligt een verzoek bij RVO om deze te dekken. In januari 2017 zullen de partners opnieuw bij elkaar komen om dit verder vorm te geven.

Gedurende het project zijn de tussenresultaten door de verschillende projectpartners op verscheidene congressen en werksessies gepresenteerd, waaronder die van de topsector energie. Daarnaast komen de resultaten beschikbaar op TNO.nl. Op dit moment wordt, op initiatief van RVO, gewerkt aan een vakpublicatie van de resultaten, in het blad Bedrijventerrein van ELBA_rec.

Begin 2016 kregen wij binnen het project het vertrouwen dat het zou lukken het proces zo vorm te geven dat de aanloopkosten voor energieprojecten op bedrijventerreinen uit de realisatie kunnen worden bekostigd. Dit is ook de uiteindelijke conclusie van het project. Hierop ontstond de gedachte dat deze aanpak op alle bedrijventerreinen in Nederland in gang gezet moest worden. Om dit te realiseren zijn gesprekken gestart met RVO, ministeries, etc. om te komen tot een nationaal programma voor Energie op bedrijventerreinen. Aanvankelijk hadden deze gesprekken weinig resultaat. Er is geen beleidsdossier waar dit op aansluit en dus bleek het voor de gesprekspartners lastig dit verder te brengen.

Vervolgens kwamen wij in gesprek met Oost NV. Oost NV was tot de conclusie was gekomen dat energie het logische vervolg was op de herstructurering van bedrijventerreinen. Gezamenlijk met SKBN zagen zij dat deze opgave landelijk zou moeten worden vormgegeven. Gezamenlijk stelden wij vast dat financiering van de uitvoering het belangrijkste knelpunt vormde. Kort daarop kwamen wij in contact met WM3, een klein bureau dat duurzaamheidsprojecten realiseert. Zij konden, met behulp van een internationale investeerder, de financieringsopgave invullen.

Toen deze delen van de puzzel bijeen waren gekomen hebben wij gezamenlijk een werkwijze uitgewerkt die is gebaseerd op de Snelstartgids. Voor de uitvoering

Datum

7 december 2016

Onze referentie

0100301983

Blad

3/3

hiervan is de stichting BE+ opgericht: bedrijventerreinen energie positief, oftewel BE Positive! Bij het initiatief hebben zich inmiddels meer dan 130 geïnteresseerde bedrijven gemeld en zijn we op 12 bedrijventerreinen aan de slag om een energiepositief bedrijventerrein te realiseren.

Vanuit dit initiatief wordt ook de kennis verder ontwikkeld. Er lopen inmiddels twee projecten waarin op basis van beschikbare gegevens snel inzicht kan worden gekregen in de relevante individuele en collectieve energiemaatregelen op bedrijventerreinen. Daarnaast loopt een aanvraag om de inzichten uit de Snelstartgids zo efficiënt mogelijk over te dragen aan initiatiefnemers op bedrijventerreinen, waarbij gedacht wordt aan het ontwikkelen van een training om dat te bewerkstelligen.

Inmiddels lopen er gesprekken met onder andere het Energieakkoord en de Klimaatagenda, waarbij wordt gekeken of het BE+ initiatief kan worden geadopteerd. Ondanks dat BE+ geen uitkomst is van het voorliggende traject is het er wel uit voortgevloeid, waarmee toepassing van de resultaten zeer waarschijnlijk is geworden.

Wij hopen u hiermee voldoende op de hoogte te hebben gesteld en aan alle verplichtingen aangaande de subsidie te hebben voldaan.

Hoogachtend,

Drs. G.G.C. Mulder